

ПРОМЕНА РАДНОПРАВНОГ СТАТУСА ЗАПОСЛЕНОГ СА ПРИСТАНКОМ

Законом о јавном поретку и правилима морала није забрањена промена радноправног статуса запосленог са његовим пристанком из режима радног односа на неодређено време у радни однос на одређено време.

Из образложења:

"Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била у радном односу код туженог на неодређено време почев од 07.05.2013. године на пословима менаџера брзог и услужног центра у служби одељења путничког сервиса "дипломирани економиста". Дана 03.11.2014. године, тужени је доставио тужилци анекс уговора о раду са предлогом за измену уговорних услова у погледу трајања радног односа и премештаја на друге послове због организационих промена и постојања могућности да тужила остане тзв. "вишак запослених". Тужила је прихватила понуђени анекс и са туженим закључила нови измењени уговор о раду, али не у режиму рада на неодређено време него је закључила уговор на одређено време до 31.12.2014. године са новим радним местом – пословођа продавнице-портир. Раније радно место на коме је тужила радила је актом о систематизацији укинута због нерентабилности. По истеку времена рада на одређено време тужени је донео решење којим радни однос престаје.

Код тако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови сматрају да су понуда и анекс уговора о раду од 28.10.2014. године ништави јер је њиме промењен радноправни статус тужилце са неодређеног на одређено време и тужила је премештена на послове који не одговарају степену и врсти стручне спреме за који је оспособљена и који су раније утврђени уговором о раду. Анексом уговора је повређено правило из члана 171. став 1. тачка 1. Закона о раду у коме је прописано да послодавац може запосленом понудити измену уговорних услова рада због потреба процеса и организације рада. Под "одговарајућим послом" нижестепени судови сматрају посао за чије обављање се захтева иста врста и исти степен стручне спреме који су утврђени у уговору о раду.

Становиште нижестепених судова није правилно.

Закон о раду не забрањује промену радноправног статуса запосленог из радног односа заснованог на неодређено време у флексибилне облике запошљавања у које спада и рад на одређено време, уколико до те промене долази сагласношћу воља послодавца и запосленог. Уговор о раду води своје порекло из уговора о најму који је био класичан уговор грађанског права, па се на њега супсидијерно примењују уз одговарајуће специфичности и ограничења општа правила уговорног права (слобода уговарања, аутономија воље, забрана злоупотребе права, начело савесности и поштења итд. – начела облигационих односа – чл. 1. до 18. ЗОО). До закључења главне расправе тужила није захтевала поништење анекса уговора о раду због мана воље (заблуда, превара и претња) и у другом спору се не може истицати релативна ништавост уговора. Но и под условом да се такав приговор може истицати, рушљивости уговора очигледно нема (заблуде), јер је тужила као дипломирани економиста, знала или могла знати (имајући у виду своје образовање) за правне последице новог измењеног уговора и имовинске ефекте који из тог посла произилазе.

С обзиром да уговор о раду (анекс) није противан принудним прописима, јавном поретку и моралу (члан 103. ЗОО) јер је закључен дозвољен уговор (не

постоји злоупотреба права), то је правилно отказан уговор о раду (престанак радног односа) по истеку времена за који је заснован радни однос на неодређено време (члан 175. Закона о раду).

Основано се у ревизији истиче да је у конкретном случају послодавац поступио у складу са правилом из члана 155. став 1. тачка 5. јер је тужиљи – запосленој понудио "другу меру". Под синтагмом "и друге мере" подразумева се и могућност да послодавац примени не само законом таксативно набројане мере, већ и мере у циљу очувања макар привременог и временски ограниченог трајања рада, ако је то у интересу запосленог. Закон изричито не забрањује споразумевање послодавца и запосленог ради обављања рада на радном месту за који се захтева нижа стручна спрема, ако је то у интересу запосленог и ако на такву промену запослени слободном вољом пристаје".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев2 2387/2016 од 24.5.2017. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 24.4.2018. године)